Exemplū Regis. FERDINANDI.

¶ Regīj natalis ęquatio 1502 anni, 9 dies Martīj, Horæ 21, mi: 51 cum sit, statim ex secunda tabula medium Veneris motum anno 1500, centenario scz minori congruentē, Sig 9 gra. 19 mi. 19 capies, Ex prima tabula annos residuos 2, penes quos m̈ 28 z̈ 41 inuenta radici medi motus surripies, vnde Sig 9 gra 18 mi 50 remanebunt, quibus si index M superagatur in Zodiaco, diebus, horis minutisq́, ritè applicetur, medium Veneris motum, Sig 11 gra, 26 mi. 45 verissimè commonstrabit. Index P insuper cum auge, quæ est gra. 1 mi: 12 ♋ (vt in Sole auditum est) componetur, epiciclum pariter cum Cruce sua ordinetur, quo ordinato radicem Argumenti è tabula tertia, centenario 1500 competentem excipe. Radix aūt. habet Sig. 7 gra 12 mi' 14. Eidem indicem in epiciclo imponens, annos, dies, horas & minuta residua cum filo & indice, vt doctus es, pręparato. Ecce nunc ostensorem qui medium Argumentū Veneris in epiciclo Sig. 11 gra. 26 mi: 3 dat. Filū autem per stellam epicicli eductum, verum locum Veneris in Zodiaco, hoc est, gradus 26 mi: 3 ♓ ad tempus scz natiuum regis indicat. Centrum verum & ęquatum quod est Signorum 8 gra: 28 in circulo G H I videtur à filo A per centrum epicicli directo, cui pro latitudine habenda Sig 1 gra: 6 adiicito, idem filum in epiciclo inferiori augem veram epicicli innuit, à quo loco vsq́ ad indicem Y computans, Argumentum verum Veneris, quod est Sig 11 gra. 22 min. 40 offeretur. Et hęc duo post Christum motus inuenire docent, Tertium sequens exemplum ante Christum operaturū instruet.

Locus Veneris tempore extructæ vrbis.

¶ Vrbs Rhoma condi cępit anno 753 ante Salutem Orbi factam, 11 Kalendas Mayas, Si Lutio Tarutio Mathematico credimus, inter secundam & tertiam, 11 Kalendarum, idem est, quod 21 die Aprilis. Horę autem numerari debent ab ortu Solis inchoantib', ita astrologica ratione horas accipiendo, 21 Aprilis dies imperfectus adhúc supponetur. Horas autē à meridie diei reputanti hora 19 mi: 30 statuetur. Quamq̄ vero non desint (inter quos & Plutarchus est) qui Rhomam non 11, sed 12 Kalendas. May cęptam extrui autūment, id quod 20 diem Aprilis designat. Ea tamē res nihilo plus Tarutiū quo minus in motibus deuiasse non tollerabiliter insinmulari queat, saluat, vt in pręsentibus liquidissimè cuiuis lecturo constaturum est. Esto enim (quod tamen fieri prorsus nequit) vsu veniat 30 vel 40 dissentio hoc loco, nunq́ tamen huiusmodi motuum absorditas, qualis Tarutio accidit, in hoc nostro instrumento cuiquam timenda erit. Motus igitur originem Romanę vrbis referentes hic visurus, primo, vt sępe monitū est, 753 annos proponat, quos á proximo maiori centenario, videlicet 800 auferat, ablatis vero 64 superesse completos videbit. Radix medii motus Veneris, quę Sig. 9 gra. 2 mi: 25 è tabula secunda, cui inscriptio ante Christum quærenda sunt, apud annos deinde residuos m̈ 9 z̈ 17 cum M litera in prima tabula inuenta, radici demenda, vnde Sig. 9 gra 2 mi: 15 superabunt. Hunc numerum mox cum indice M in Zodiaco notabis. In limbo huius rotę inferioris diē 20 Aprilis, 19 ho. 30 mi: (quoniam horę & minuta à meridie vicesimę diei numerentur, inter 2 & 3 horam vicesimę primę diei, post Solis ortum incidunt) require, per quę filo tracto & indice M sublocato, rotula rite ordinata erit, cui' index M in Zodiaco Sig. 0 gra 21 mi 29, medium motum Veneris scz exhibebit. E tercia deinde tabula radix Argumenti summetur è regione 800 annis, quę Sig. 11 gra. 13 mi: 26 facit. Augi post hac per 4 Enunctiatum quęsitę, gra. 0 mi, 17 ♊ ostensorem P admoue. Epiciclum pariter vna cum centro suo & cruce sub filū A loca, Y indicatore radici affixo, annis elapsis, diebus, horis, minutisq́ pro more dispositis. Exin filum A in epiciclo Argumentum verum Sig 10 gra. 27 mi: 50. Centrum simul equatum in circulo G H I Sig 10 gra. 22 mi. 50, cui si addetur Sig 1 gra. 6, prouenient Sig 11 gra. 28 m: 50, ostendet. Fili eductio per stellam epicicli, locum Veneris, quem hoc tempore possederit, in Zodiaco, 9 scz gra. 25 m. ♈ indicat. Quid igitū Luciū Tarutiū fascinauit, vt Venerē auderet tempore vrbis fūdatę in Scorpionem locare, Mercuriumq́, Saturnum & Martem? Cum hoc tantummodo in Saturno verum esse deprehendatur, qui gradus 2 mi 20 ♏ tenuisse tunc cognoscitur. In Marte vero minime locum habet, qui gra. 1 mi. 15 ♋ occupauit. Neq́ vero certius quicquam & Mercurio statuit, quem in Scorpionem posuit, cum hoc ex diametro pugnet. Non enim in ♏ sed ♉ fuisse, & hoc 3 gra. 15 mi. cernitur.

Linea Medii motus ☉♀&☿ ppetuò eadē.

Semel aūt ex theoricis constat lineam Medii motus Solis, Veneris & Mercurii eandem perpetuò esse. Eorum itaq́ trium motus cum sit idem, facile est coniectari, eorundem epiciclorū centra, non procul à linea, quę à Sole centrum mundi versus educitur, discere. Quod dum fit, Venerem vltra 48 gra. siue pręcedat, siue sequatur, à Sole nunquàm elongari necesse est. Mercurium vero, quoniam epiciclo tam modico voluitur, 27 gradibus à Sole vtrobiq́ positum, non amplius abesse.

Maxima Veneris & ☿ a ☉ distantia

Qua ratione fretus igitur Tarutius Solem in Tauro, Venerem & Mercurium in Scorpione, ausus est collocare? Et id cum Scorpius, diametraliter Tauro opponatur, quod discrimen totius medii circuli, id est, 180 graduum est.

Error Tarutii insignis

Qui error, quantus sit apud Solinum, quilibet prudens iudex estimet volo. In mentem quoq́ hoc loco venit Iulii Firmici, qui de quadra Veneris & Mercurii libro 6 c: 14 scriptum reliquit, cum eadem tamen nullo vnquàm seculo cuiquam visa sit, nec videri possit, cum enim Venus vltra 48 gradus a Sole non recedat, Mercuri' vero vltra 27, Ponantur vero vtrinq́ a Sole vtriq́ planetę, ita, vt alter dextram, alter leuam occupet, adhuc tamen 77 gradibus tantum dissidere cernes. Quartus aūt aspectus 90 gradus desiderat, quos dum Venus & Mercurius assequi distando non possunt, sequitur nullo quadram tempore Veneris & Mercurii, contra Firmici opinionem euenire posse. At inquis, radiali aspectu fieri potest, vt Veneris Mercuriiq́ quartus contingere valeat. Sed illud nisi 83 gradibus fieri, sicut reuera fit, concedas, nescio quem quartum dicas. At 83 gradus sic quadrangulū creent, vt 90 Sextilem. Ad hęc Tarutio Sol in Tauro ponitur, quod nihilo setius nobis improbatur. At dicet aliquis in causa esse, quod non ad 12 Kalendarum (sicut Plutarchus & alii volunt) sed ad 11. Kalendas, vrbem fundatam esse constituerit, verum enimuero tantum abest, vt hoc vnius diei discrimen Tarútium absoluat, (quod vinus tantum gradus differentiam arguit) vt etiam, si propter 30 vel 40 annorum diuersitatem die certa excedisset, nunquàm tamen Solem in Taurum, & multo ineptius, Venerem & Mercurium in Scorpionem tranferens, culpabilis esse non debeat. Ptolemeus in 3 Magnę suę constructionis dictione tradit ea, è quibus euidentissimè colligitur suo tempore, videlicet 132 post natum Seruatorem, 22 Martii equinoctium vernale euenisse, vnde si retro eatur, vsq́ ad ortum Christi, diei noctisq́ ęqualitas, 24 & 25 Martii fuisse reperitur. Ad hoc longius putanti, tempusq́ Rhomanę vrbis considerandi, diem 29 aut 30 Martii noctem adęquasse liquebit. Esto igitur 40 annis a vera vrbis fundatione deuietur, ęquinoctii tamen temp' in illo annorum spacio idem persistere fatebimur. Solem vero, cum constet indies non vltra gradum 1 in Zodiaco promoueri, palam est à 29 die Martii (in quo ęquinoctium fuit tempore conditę Rhomæ) vsq́ ad 21 diem Aprilis non amplius iter, ad summum quodammodo, 22 gradibus Arietis emensum esse. Adeo se ipso clarius ostendit Sol in Ariete & non in Tauro, dum Rhoma extrūeretur, se fuisse.

ENVNCTIATVM DECIMVMQVARTVM

Veneris digressionem, id est, latitudinem ab ecliptica, per presens instrumentum indagare.



DE LATITVDINE VENERIS tametsi plura dici possent, deberentq́, quia tamen papiri, vt patet ob oculos, breuitas ferre nequit, breuiores esse cogimur. Planetę huius latitudinem causantur tria. Primū, deferentis ratio efficit, quandocunq́ enim epiciclus huius in capite vel cauda draconis est, dū istius deferens in superficie eclipticę fertur, quamprimum vero epiciclus extra intersectiones consistit, tum & deferens vna cum epiciclo Aquiloni inclinat, quam ob rem & deferentis nomine Septentrionalis iugiter manet & dicitur. Alterum aux epicicli facit, cuius diameter subinde a superficie deferentis. Tertia latitudinis causa est, diameteri reflexio per longitudines medias transiens. Cæterum nil opus fuerit prolixiori informatione, qua Veneris cursum inuenire docearis, cum idem in omnibus planetis labor seu modus agendi sit. Per exempla igitur rem omnem, vt Soleo, tractaturus compendio sum.

¶ Exemplum Imperatorium possedit Centrum verum Sig 8 gr 13 cui addebatur Signū 1 gra 6. Signa vero 9 gra 19 ex additione prodierunt. Argumentum verum Signū 1 g̈ 2 m̈ 58 habuit, quod nunc obseruabitur in linea B C duplici ziphra scriptum. Nigra quidem à Signo 0 vsq́ 6, Candida vero à 6 vsq́ 12. Ziphrarum vtręq́ consimiles in limbo signorum numeros obtinent Quoniam vero 1 s̈ 2 g̈ &c̄ Argumentū est, in atro signorū nūero à C versus B ascendendo sumi debet, cui filum cū vnione adiungetur, iccirco etiam Signa Centri, quę sunt Sig 9 g̈ 19 in eodem numerorum colore quærenda sunt, qui in limbo exteriore scribuntur. Illis si filum supponitur, margarita g̈ 0 m̈ 20 attingit, Meridionalem, quę etiam propterea, quod eclipticę appropinquat, Ascendens vocatur. Intelligitur autem hoc ex promotione fili in centro per 1 aut 2 g̈, vbi illico apparet vtrum vnio accedat eclipticę, an eandem deserat.

¶ Ferdinandus Rex in Centro vero motus veneris Sig 8 gra 28 comprehendit, cui additum Sig 1 g̈ 6, Centrum ęquatum nouissime, scz s̈ 10 g̈ 4 constituunt. Argumentum fuit s̈ 11 g̈ 22 mi. 40, id quod in linea B C, numeroq́ signorum albo videndum est, huic applicabis vnionem. Filum Signis & gradib' &c̄ Centri in circūferentia interiori repertis, induces, quo facto margarita 42 m̈. id est Me: Asc: latitudinem, dum sedulo magis eclipticam adproperat, ostendet.

¶ Rhoma condita Centrum s̈ 10 gra 22 m̈ 50 habuit, cui additum s̈ 1 g̈ 6, verum Centrum dant, quod est s̈ 11 gra 28 m̈ 50. Argumentum erat s̈ 10 gra. 27 mi. 50, è quibus colligitur Venerem eo tempore eclipticę inclinasse per 38 minut, vnde & Meridionalis Ascendens dicta est.

Sequitur instrumentum latitudinis Veneris.

NOTA

Latitudo Veneris non secus atq́ aliorum planetarum cum Centro & Argumento æquatis querenda est, consensu Astronomorum omnium. Quod autem hic s̈ 1 g̈ 6 Centro addi præcipiam, Illud authoritate Rabi Abrahe Zacuti Astronomi factum est, obseruatione enim longa & diligenti sic fieri oportere deprehendit. Verū cuiq́ agendi liberum hac in parte arbitrium esto. Astronomi tamen veteres sequendi sunt, si latitudinem ♀ quæ in Ephemeridib scripta est, cognoscere velis

